Ч. 83 (12 449). Львів, вівторок 15. квітня 1930. Pocztowa opłata zaplacona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Обмежування прав нашої мови.

(Від нашого кореспондента.)

Луцьк, 11. квітня 1930.

Всупереч переконуванням місцевих угодовців, що теперішня влада ставиться прихильно до всього українськаго, та всупереч крикам ендеків, що теперішня влада — мовляв — занадто „українізує" Волинь, на ділі тут з дня на день планово, хоч і повільно, все українське ліквідується. Ліквідується воно в першу чергу там, де урядові чинники мають можливість робити в тому напрямі відповідний натиск.

Загальмовано українізаційний церковний рух при допомозі залякування сільського духовенства; російська мова у церковній практиці знову набирає сили під протекторатом творців „співжиття". Всякими способами зменшується уживання української мови у практиці самоврядування. Коли ще недавно по громадах можна було зустрінути секретаря-поляка, який розумів українську мову, а в соймиках аґронома чи іншого службовика зі знанням нашої мови, то тепер скрізь бачимо зайшлий елемент з Польщі, що до українськи не розуміє, а як і розуміє, то не хоче її слухати. Те саме спостерігається й по державних урядах.

Словом, усе частіше нашого селянина перестають розуміти та змушують його вживати чужої мови.

Черга прийшла й до наших приватних орґанізацій. Досі окружний суд у Луцьку реєстрував статути українських кооператив в українській мові. А від якогось часу реєстровий судця цього суду п. Рембішевський вимагає перекладу кооперативних статутів на польську мову. Вимога ця суперечить конституції і законові про мову з дня 31. VII. 1924 року. Тому-то кооперативи за порадою правного відділу Ревіз. Союзу Україн. Кооператив внесли до суду виясненя, що вимоги судді Рембішевського є безпідставні. Але суд не бере їх під увагу тому, що ці вияснення написані українською мовою. Наслідком цього кільканадцять кооператив уже кілька місяців не є зареєстровані.

І це робиться в часи такої страшної економічної кризи й занепаду сільського господарства тише тому, що такому то судді не до вподоби українська мова та що невиконання закону для цього, судді, проходить безкарно. А коли судді можуть не рахуватися з законами на нашій страдальній землі, то чого — скажіть — можуть допускатися не судді!

Одначе українці не мають права коритися перед безправством. Про поступовання названого судді наші посли внесли інтерпеляцію в соймі та до найвищих установ — міністерства справедливости й апеляційного суду.

Не можна не згадати ще про каси хорих, які у зневажуванні нашої мови перейшли всі межі. Коли наші установи чи окремі особи звертаються до них українською мовою, то прихильники „санації", що заповнюють ці каси, не тільки не розуміють чи не хочуть слухати, але й поводяться з ними брутально.

Подаємо це до відома нашого громадянства й гадаємо, що під цей час, коли ріжні наняті для виборів люди оповідають перед темними людьми про неіснуючі благодаті та обіцюють і надалі таке добро від чужинців, наша свідома, провідна громада поінформує про це належно українське населення та сама сконсолідується для оборони своїх прав.

В. Островський.

До ухвали закону проти терору в Австрії.

(Від нашого кореспондента.)

Зимова сесія австрійського парляменту на днях скінчена. Останньою її роботою було полагодження т. зв. закону проти терору. Цим законом забороняється під досить строгою карою приневолювати якогонебудь робітника чи службовця вступати до професійної спілки з якоюсь політичною закраскою. По довших короводах дійсно вдалося правительству Шобера провести цей закон. Хоч як соціял-демократи виступали проти цього, в першій лінії проти них виміреного закону, то це їм в даному випадку не богато помогло. Наради у дотичних виділах тривали наслідком обструкції соц.-демокр. послів дещо за довго, але кінець кінцем закон проти терору ухвалено майже в цілости у такому виді, як це пропонувало правительство.

Практичне значіння з прийняття такого закону перш за все таке, що нікого в політичних причин не можна видалити з місця його заробітку. На підставі закону всі професійні спілки є рівноправними при підписуванні колективних договорів. Але закон йде ще далі у тому напрямі, що й такий робітник, який не належить, чи не хоче належати до якоїсь професійної спілки має право на охорону своїх інтересів та на користування з усіх прав, що випливають з колективних договорів.

Морально закон проти терору означає зломання монопольного становища т. зв. „вільних", а в дійсности австромарксистських профсоюзів. Так само принцип т. зв. „замкнутого варстату" (Пріціп дер ґешльоссенен Веркштетте), якого австромарксисти придержувалися всюди, де це було можливим, тепер уже втратив свою гостроту. Треба надіятися, що на будуче зменшаться грошеві фонди „вільних" профсоюзів, бо тисячі робітників, що досі належали до них примусово, перестануть тепер платити свої вкладки, які їм досі просто стягали з платні.

Сміло можна твердити, що закон проти терору означає значно більшу поразку австромарксистів, як прийняті свого часу зміни в австрійській конституції. Такий успіх т. зв. горожанського уряду можливий був тільки тому, що цим разом усі три горожанські партії Австрії держалися консеквентно одної, згори наміченої, лінії. Бо хоч часом здавалося, що християнські та німецько-національні профсоюзи, які бояться конкуренції молодих „незалежних", кооперуючих з гаймверами профсоюзів, ідуть разом з австромарксистськими орґанізаціями, то посли партій більшости постійно йшли разом і тільки таким чином осягнули те, чого бажали.

На жаль, замісць того, щоб учитися з цього доброго прикладу, серед горожанських партій Австрії поза тим не все в порядку. З нагоди обсаджування становищ при управі державних залізниць, як і при інших нагодах виявилося, що особливо Ляндбунд йде своєю власною дорогою. Крім того в складі найбільшої горожанської партії, християнських суспільників постійно унаглядняються диференції між правим і лівим крилом. Ба навіть між лідерами гаймверів дійшло недавно в одній віденській групі до поважних суперечок. І хоч простий розум горожанських мас висунув як девіз на чоло величезної демонстрації проти соціялістичної громади, що відбулася у Відні для 6 квітня, транспарент з написом „Гох ді антімарксістіше Айнгайтсфронт", то вже тепер можна сказати, що при слідуючих виборах в Австрії такої гармонії між горожанськими партіями мабуть не буде. А що при розпаді цього єдиного протимарксистського фронту можуть користати тільки соціяльні демократи — це кожному ясно. Тому і доля нового закону проти терору доти непевна, доки горожанські партії Австрії при допомозі єдиного антимарксистського фронту не заберуть марксистам і на будуче можливости переверненя Австрії з демократичної республики в державу червоного терору.

Віденець.

Мальон про положення меншостей у Польщі.

Посол з лейбур-парті, полковник Сесіль Мальон, що як ми вже повідомляли, студіює тепер положення німецької меншости на Шлеську, дав коротке інтерву членові редакції катовицького соціялістичного органу „Фольксвілле". В цьому інтерву найінтересніше те, що анґлійський політик сказав про положення меншостей у Польщі.

„Фольксвілле" пише: „Посол Мальон приїхав з Варшави через Львів, де він зійшовся вже з українськими соціялістами. На наш запит, чи він підприняв цю подорож з доручення лейбур-парті, пос. Мальон відповів, що йому залежить на особистому контакті з меншостями, бо він хоче переконатися про те, як виконуються договори, під якими є також підпис Англії. Лейбур-парті є нині при кермі і тому йому, як послові тієї партії, не є байдужою справою, як ті договори приноровлюються в житті.

Очевидно, не може бути мови про те, аби полк. Мальон або англійський уряд вмішувалися у внутрішні відносини польської держави, або може хотіли контролювати положення меншостей. Одначе ріжні пресові звідомлення прийняли такі форми, що муситься присвятити більшу увагу меншостевій проблемі в Польщі. Адже від її вирішення залежить також задоволення Европи.

Про те, що полк. Мальон пізнав досі про меншости в Польщі, не міг би він іще видати остаточного осуду. Є **деякі невеселі появи**, але їх слід мабуть віднести до „внутрішньої машинерії" (тут треба розуміти орґани влади). Полк. Мальон думає, що здійснення основ соціялістичного робітничого інтернаціоналу моглоб тут привести до деякого успокоєння. Лейбур-парті виступить передовсім за створенням **спеціяльної комісії для справ меншостей при Союзі Народів**, як того вже домагався також пок. д-р Штреземан".

З приводу процесу в Харкові.

III. Машинізація життя.

Людство проіснувало тисячі віків у боротьбі, бо в ньому заложені є ті самі первістки співжиття і завиття, що й у всій природі. Якимже чином представники матеріялістичного світогляду можуть вірити в те і говорити про те, що може статися хіба чудом? Бо тільки чудом змоглаб країна, мало доступна для здійснення ідей поступового господарства протягом одної ночі замериканізуватися і зіндустріялізуватися. Бож тільки чудом без вкладу чужого капіталу-позички можнаб здійснити намічені завдання індустріялізації країни і раціоналізації її господарського розвитку. І тільки чудом можнаб перевести колективізацію життя серед виравчих і природних ворогів.

Для спільноти потрібна дійсна рівність усякогоества, усієї суті людей... а всі люди і кожний чоловік — такі ріжні... — та ніхто й не хоче перестати бути самим собою!

Добра доброго всім хочеться. І воно завсіди являється там, де вміють його приликати, причарувати і чудесним способом ні з чого створити. Добро зявляється тільки як вислід великого морального зусилля. Так, навіть кришка хліба може вбити нас фізично, коли ми душевно не настроєні на її приняття. А тимпаче готово нас убити своїм великим тягарем насильства проти нашої волі накинуте нам добро. Коли в місті біля хмародеру може існувати звичайний дім, що ще вчора був історичною особливістю і гордістю громадян, то чомуж у життті навіть однієї території не може бути життя одних з темпом звичайних у світі людей, що з дужими силами на досвітку свого національного дня стали на роботу, — і других з темпом найвищої горячки, що за свій досвіток хотять упоратися з роботою віків? — Коли вже раз пішло на здійснення ідеольогій та на їх змагання — „чия візьме?", — то обі ідеольогії треба обєктивно вважати за рівноцінні. Отож ідеольогія мас, представлена індивідуалістами, хіба може бути рівновартісною з ідеольогією горстки комуністів, що дбають за матеріяльні блага цих мас. Ідеольогічно одиниця і збірнота рівновартні, бо немає збірности без одиниць, ані одиниці без збірноти. — Чисельна рівновартність тут без значіння, бо фізична перевага є звичайно насильством над одиницею, є наругою над умом і духом, є бездушною формою механічної сили без вічного, всеобіймаючого змісту істини.

Найкраще виявляє це хід більшовицької революції. Вона вже скоро 13-ий рік іде і весь час бореться з недородом, тобто зі зменшеною площиною обробленої землі і пониженням її видайности. Очевидно. В часі революції не дбають за те, шоб шанувати... живу людину і скотину, а без цієї живої людини і скотини земля стає мертва. Коли рільник стає метою переслідування і свідомого примусового визиску міщухами, себто бюрократією, горсткою купців і робітників, — то очевидно він мусить піти за інстинктом самооборони та якнайменше вимагати від міста і повернути до первісного способу хазяйнування своїх прародителів. Тут нема ані агітації, ані саботажу, тут є й буде самооборона професіонала перед визиском галапасів.

— „А машина преці ж краща за воли!" Такто воно, так, але навіть Форд ще не додумався до суперництва з волом, цим одвічним двійником-товаришем землероба. А тут у країні, де може 60 проц. населення нібачило ніколи залізниці, не то самоходу, хочуть цілу великанську державу нараз змашинізувати! та за недовіру до цего чуда беруться розчавити свого ідеольогічного противника! Про машину нехай собі думає великий землевласник, яким тепер ніби є держава! На її прикладі за яких 10—20 літ прості рільники певно провірять усе й усього навчаться. А коли вони за пуд жита або пшениці дістануть стільки мануфактури, скільки її їм належалось би, тоді з власної охоти перейдуть до спілкового хазяйнування з машинами, як вигіднішого й доцільнішого.

Наказ населенню жити комуною як „пчоли", „комашня", „стадо овець", „табун коней" — це дійсно жахливий самообман. Таж ми знаємо про життя пчіл і звірини та навіть себе, людини... — одні обривки!... Ми дійсно не знаємо, який кому й чому початок життя, який його кінець. Скрізь є життя! І без примусової спільноти-комуни буде воно всім ще дорожче, цікавіше й корисніше...

Але годі. Коли вже на те пішло, то по законам людського співжиття нехай „комуністи" живуть собі своїм життям там, де є їм безмежні простори — на панських і царських ланах! А „індивідуалісти" усякі, що до комунізму не хочуть ані волею ані неволею пристати, нехай живуть собі на смужках своєї власної ріллі своїм життям. А успіхи життя на порівнанню виявлять, хто кого переміг!

Ідеольогічно комуністи не переможуть ні одного індивідуаліста, хоч би навіть ріки крови пролили. А кров і мука нинішніх підсудних у Харкові дійсно може й потрібна буде для прояснення умів і духа суддів і всіх, що до цього насильства й наруги над людиною причиняються.

„За сто років буде багатство!" А до того часу маєте ви всі в нужді й нарузі над усіми вашими ніби людськими почуваннями й потребами проживати без протесту"! Такий наказ. Одначе завзятому матеріялістові й комуністові „вольно" глумитися над мудрістю людства, захованою у його святих книгах знання, закону і доброї вісти! Коли наказується не вірити в те, що за нуждою на землі прийде щастя раювання у просторах всесвіту і в новому життті людства, тоді чомуж некомуністи й нематеріялісти мають вірити у краще „завтра" благодатей машини? Для машини годі живим людям глумитися над своїм вчорашнім „святая святих" і над своєю вірою в безконечне „усе-завсе". І чим ясніша свідомість звязку людини із всесвітом, тим більше наближається оця віра до справжнього математичного знання. А тільки математичне знання, принороване у життті, дає машину. Ось чому індивідуаліст-ідеаліст не може приняти світогляду комуніста-матеріяліста, що вяжеться тільки з частинкою життя людства, та не бачить у інших частях людства живої душі й голодного тіла.

І як це не дивне, комуністи уподібнилися в цьому випадку всім давнім, сучасним і майбутнім гайдукам, що вважали, вважають і вважатимуть за свій обовязок випирати душу з невольників. Тут нема ріжниці між безрозсудно жорстокими і кровожадними власниками рабів часів Лінкольна й Бічер Стоу — та тими, що людей нині неволять. Якже з таким світоглядом можна стати речником і оборонцем „поневолених мас робітничого люду", коли заспокоєння основних потреб життя власною вольною працею — заборонено? Це неволя, якої ще не було, та проти якої мусить бути протест усіх, що не затратили почування своєї особистої гідности.

Отсей протест і зняли 45. Підпілля завело їх у застінки тюрми й вивело їх на наругу „суду".

Д-р Іл. Свенціцький

За европейську економічну федерацію.

„Матен" пише, що Бріян вишле на днях до урядів усіх держав Европи анкетні питання про можливости утворення економічної федерації усіх держав Европи. Після отримання позитивних відповідей, Бріян скликав би в цій справі конференцію в Женеві.

Ґанді занедужав.

„Н. Фр. Прессе" подає з Бомбаю, що наслідком перевтоми підчас походу над море, Ґанді поважно занедужав і не може продовжувати визвольної боротьби. Лежачи в постелі Ґанді видав відозву до добровольців, у якій заявляє, що він зовсім резиґнує зі свого пляну пасивного і безкровного спротиву та стоїть на становищі, що Індія здобуде незалежність тільки шляхом безоглядної боротьби.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Оживитель буденщини.

(У 125-ліття уродин Андерсена.)

1. Його особа.

Було це давно. Сто літ тому, у малій країні, один шевчук почав писати оповідання мовою, якої ніхто не розумів на широкому світі. Він був тихий, скромний і слабовитий. Першою його мрією було вчитись; другою виїхати з маленького місточка Оденсе, з вузенької вулиці, де минали його діточі роки і побачити широкий світ.

Перша його мрія здійснилась: коли він мав 14 літ, сирота виїхав із рідного острівця Фіонія в столицю Копенгаґен.

Він мав у кишені всього 13 талєрів. Але це була казкова подорож; тринацятка приносить щастя тим, що скінчили тринацять літ; від неї починається каріера молодця. Його посилають до ґімназії, до драматичної школи, ним опікуються: один професор консерваторії, один композитор і один поет.

Він мав дуже просте імення Ганс, а по батькові звався так-же просто: Андерсен. Неодин із нас памятає це прізвище з діточих літ. Воно не було на книжечках написаних нашою рідною мовою. Ще тридцять-сорок літ тому, наші діти не мали казок з колірoвими образками, в чепурних обгортках. Але наші мами й няньки оповідали нам часом про погане качення, бузьків, снігурочку, дівчинку з сірниками.

Це були казки, що мандрували вже самі по світі. Цього навчив їх той, що складав їх, коли вдоганяв свою мрію: по Парижі, Швайцарії, Римі. Під вічно блакитним небом Італії, Андерсен зблизився з великим своїм земляком різьбарем Торвальдсеном, якого твори є гордощами найбільших світових музеїв.

А коли він вернув до батьківщини — перед ним відкрився новий світ. Не той, який він побачив захоплений у великих столицях. Він привіз зі собою інші очі. Та сама темна вуличка з витоптаним хідником, з котами, з кількома деревами, а навіть решіткою каналу прибрала інші кольори. Все в ній ожило. Андерсен запримітив, що предмети мають своє обличча і свою історію, як люди.

Так, — у подорожі він найшов якісь чудодійні окуляри, що мали силу робити з найпростіших предметів предивні, претаємні істоти. Ці окуляри не змінили тільки одного — його тіла. Андерсен був надалі високий, худощавий, боязкий і сумовитий. Він почував себе ніяково в подорожі. Ліжка були за короткі на його предовгі ноги, руки баламкались, — люди зглядались за ним на вулиці.

Андерсен бачив і це також. Він мав гумор. До одного із своїх товаришів пише раз у листі про посаду: „Чи ви найдете для мене яке місце? Ви знаєте який я великий". А іншим разом запримітивши у коридорі поруч своїх кальошів діточі, жартує: „Подивіться! Моїм кальошам уродились малі".

І щоби закрити непомірну величину своїх ніг він носить не штани, а справжні шаравари. Про них іде слава, бо в цій добі мода не зміняла о року на рік ширини людського вбрання, а навіть тіла, як нині.

Андерсен мав могутній кирпатий носище, високе чоло, широкі уста, прегусті брови над цікавими очима, а малу голову. Він сам прирівнює себе до пільного страхополоха. Але чужі жарти вражають його. Коли в 1869 р. редактор „Кебенгавнпост-у" запрошує його до себе на святочну вечеру, Андерсен лишається у хаті і нарікає в своїм деннику, що одного разу донька цього редактора і ще якийсь гість сміялись із нього.

У його враженнях із подорожі по Еспанії є порівнання між зовнішнім і внутрішнім виглядом домів. Андерсен пищучи про непоказні вулички та доми Севіллі, каже: „З ними майже так само, як з людьми: ріжницю видко щойно в середині: аж там находимо те, за що їх кохаємо".

Він думав про себе. Бо при всій своїй скромности, він вірить у свій ґеній. „Я буду поетом, що принесе честь Данії і вони (ті, що не хотять признати його вартости) поклоняться передімною як сонце та місяць мусіли поклонитись у сні Йосифа".

А проте сама свідомість внутрішньої вартости не завсіди виповнює людині життя. Андерсен має чутливе серце, вражливе на жіночу красу. Він — ліричний поет, заслуханий у тремтіння своїх міркувань. І як неодин уроджений лірик захоплюється перш за все тим, що схопляє його око: зовнішнім враженням. Він кохає; не раз і не два. Стрівайте порахуємо: Ріборґ Фойґт, Люїза Коллен, Дженні Лінд, Софія Ерстед, Матильда Барк, Йоанна Древсен, його одноіменничка акторка Андерсен, Люсіля Ґран, Доротея Мельхіор... чи не за багато, як на скромного, тихого, боязкого, ще й негарного поета?

Ні трохи. Хто може більше разів кохати як той, для якого кохання є тільки мрією, нездійсненим бажанням? Його вогонь не пропадає у щасливих перемогах — Дон-Жуана чи вірного мужа. Він живе ідеалом і шукає його. Кожна нова вустрінена красуня розбуджує наново тугу враженого серця. Бо попередні „не хотять" Андерсена.

З життя православних.

Чому і як дійшло до ліквідації анатеми на д-ра Річинського.

До св. Синоду Правосл. Церкви в Польщі впливнула від д-ра А. Річинського у Володимирі заява слід. змісту:

„Успішна оборона прав і майна Прав. Церкви — особливо підчас збільшеного натиску на Неї з боку польського клеру — можлива тільки спільними зусиллями нашого громадянства і церк. влади. Одначе у багатьох випадках серед українського громадянства справа моєї анатеми стоїть на перешкоді до такого зеднання наших оборонних церковно-народніх сил; без сумніву, ця справа буде порушена і на Церк. Соборі, хоч це може розбудити пристрасти у зовсім невідповідний момент.

Отже, щоби не стояти на заваді у так грізний час, коли навіть греко-католицькі (уніятські) духовні кола устами Ексц. Митрополита Андрея гр. Шептицького відмовилися взяти участь у цьому насильстві над Правосл. Церковю, — та з огляду на заяву премієра п. Бартеля з 11. І. 1930. про те, що унормування правного положення Прав. Церкви в Польщі Уряд ставить у залежність від стабілізації внутрішніх церк. відносин, — бажаючи по мірі сил і значння причинитися до зміцнення Церкви, яка в історії українського народу під Польщею була міцним заборолом проти його денаціоналізації, — прошу св. Синод, по батьківськи минаючи дотеперішні незгоди, ухилити свою постанову від 15. IV. 1929 р. № 14, і прилучити мене знову до громади вірних.

Щоби ця моя декларація зайвий раз вказала польському клерові, як до його зазіхань ставиться українське населення в Польщі, я згідний на її опублікування. Св. Синод угодно буде надіслати мені відповідь за посередництвом тільки Парляментарної Комісії для захисту Церкви, евент. через її секретаріят. Д-р А. Річинський. Дня 20. лютого 1930 р. у Володимирі".

Цю заяву св. Синод обговорив на засіданні 22. березня і приняв ухвалу, у котрій, повторюючи мотиви д-ра Річинського, постановив: „приймаючи під увагу, що д-р Арсен Річинський дуже близько приймає до серця сучасні скорботи Правосл. Церкви в Польщі, хоче взяти посильну участь у загальній допомозі церк. ерархії у справі оборони церкви від натиску римсько-католицького клеру, і тим виявляє почуття своєї любови і привязання як до св. православия, так і до громади вірних, а також, що згода д-ра Річинського на опублікування його декларації з просьбою по батьківськи простити його попередні виступи й вернути його в лоно вірних Прав. Церкви, свідчить у значній мірі і про його покаянні переживання, ухвалили: доручити Й. Блаженству прийняти д-ра Арсенія Річинського в лоно св. Прав. Церкви, згідно з його просьбою".

Правду сказавши, хитро замотана постанова Синоду містить **багато більше**, ніж сказано у декларації д-ра Річинського, — бо, коли д-р Р. просить Синод з огляду на скрутний стан церкви, аби наладити один православний фронт — „по батьківськи оминути дотеперішні незгоди" (очевидно, зовсім не відступаючи від своїх **принципових** домагань), то св. Синод у цій заяві побачив уже просьбу „простити його попередні виступи", ба навіть відчув його „покаянні переживания". В кожнім випадку, поминаючи цей стиль, вимаганий міркуваннями про авторітет вищої церк. влади, треба признати, що безглуздість минулорічної анатеми д-ра Р-ого була кожному ясна від початку й скорше чи пізніше ту прикру справу належало зліквідувати в інтересах і самої Церкви, і дальшого розвитку українського церковного руху серед православного населення.

К.

Колективізаційний хаос в СРСР.

„Правда" подає, що в ріжних місцях СРСР місцева влада конфіскує часописи зі статтями Сталіна про злагіднення колективізації, щоби населення не довідалось про ці статті та не перешкоджувало в праці колективізації господарств. Недалеко Борисоглібова літак розкидав ґазети зі статтями Сталіна, а місцеві комуністи робили в селянських хатах ревізії та забирали ґазети. Взагалі на тлі колективізації панує хаос і центральна влада ніяк не може опанувати його.

Великі могутні народи мають багату пресу не тому, що вони великі і могутні, а тому вони великі і могутні, що мають багату пресу.

У. С. Д. П.

Конференція Центрального Комітету УСДП й української професійної комісії.

В дні 30. березня ц. р. відбулася у Львові конференція членів ширшого Центрального Комітету УСДП й української професійної комісії, в якій взяли участь члени зі Львова і з краю. На дневному порядку були справи професійної організації, сучасного політичного положення і свята 1. травня.

Після приняття звідомлення з діяльности української професійної комісії, яке зложив п. І. Квасниця (за час 5-місячного істнування комісія відбула 9 засідань, 6 делегацій і 6 конференцій, видала 6 чисел „Професійного Вістника" в накладі по 3000 прим. і мала тісні звязки з професійними союзами: гірників, хемічних, деревних і будівельних робітників, металістів, друкарів і з Т-вом „Праця"), виголосив реферат про політичне положення адв. д-р Лев Ганкевич, а про свято 1. травня п. П. Буняк. Останній поставив пропозицію святкувати 1. травня разом з соціялістичними партіями інших народів і з клясовими професійними союзами.

Після оживленої дискусії принято цілу низку резолюцій у політичних і професійних справах. При кінці рішено вислати привітне письмо до посла Г. Діяманда, що саме того дня святкував 70-ліття своїх уродин.

Проти червоного терору.

Протести українських установ та принагідних зібрань.

В останніх днях одержали ми таку масу протестів проти більшовицького терору на В. Україні від ріжних українських громадських установ та принагідних зібрань у краю, на еміграції і за кордоном, що ми, рахуючись з обмеженим місцем, можемо ті протести тільки зареєструвати. В дальшій черзі прислали до нашої Редакції протести отсі установи або окремі зібрання: 1) українське студенство, зібране на перших загальних зборах студ. катол. Т-ва **„Обнова" у Львові** (27. III.), 2) віче в **Каліші**, влаштоване Т-вом Самопомочи Емігрантам з Вел. України (16. III.), 3) **українці сарненського повіту** на Поліссі (голова зборів Василь Раєвський, секретар Чорненко), 4) політичні емігранти, обєднані в **„Т-ві допомоги емігрантам з України" у Львові**, зібрані на загальних зборах Т-ва 30. III. ц. р., 5) українське селянство в **Оглядові**, радехівського повіту, після реферату студ. Худя Осипа (6. IV.), 6) делегати 14 установ та громадяни, зібрані на загальних зборах філії „Сільського Господаря" в **Перегінську** (24. III.), 7) читальня „Просвіти", пожарно-руханкове Т-во „Сокіл", госп.-споживча спілка „Єдність" і кружок „Сільського Господаря" в **Нивицях**, радехівського повіту, 8) громадяни **Путятинець**, рогатинського повіту, зібрані на святі Шевченка, 9) громадяни в **Радчі**, пов. Станиславів, 10) чит. „Просвіти" в **Олеші**, пов. Товмач, 11) громадяни с. **Станьків**, пов. Стрий, 12) громадяни села **Фалиш**, пов. Стрий, 13) чит. „Просвіти" в **Бишові**, пов. Сокаль, 14) чит. „Просвіти" в **Себечові**, пов. Сокаль, 15) громадяни **Рудна**, пов. **Львів**, 16) громадянство **Солотвини** після реферату д-ра О. Чорненка (23. III.), 17) селянство в **Зарічі**, богородчанського пов., 18) селянство в **Космачі**, богородчанського пов., 19) парохіяльний уряд і чит. „Просвіти" в **Пасічній**, станиславівського пов., 20) велике народне віче у **Відні**, на якому було до 2.000 осіб, українців і неукраїнців, у тому багато визначних осіб (30. III., від українців промовляв п. К. Чайка).

На Балкані неспокійно.

Під Адріянополем турецька ватага перейшла болгарський кордон і напавши на село, спалила кілька хат. Поліція почала стрілянину, наслідком чого один із членів ватаги згинув, а одного поранено. Між поліціянтами було поранених 4 особи. Після того турецька ватага втікла до Туреччини. Югославянська преса повідомляє також, що активність комітаджів прибирає грізний характер.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера в Ямнім!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Розмова книжок.

Кажуть: книжка німина, а й вона часом балакає. Не так, як хтось зрозуміє, що нібито балакає, коли читаєш її, а таки так, як звичайна людина на вулиці, в хаті, чи на концерті. Стою я собі біля вистави одної нашої книгарні і дивлюся. Ціла вистава самі радянські книжки, так начеб у Галичині нічого не виходило. Стою я собі і навіть не дивуюся, цеж звичайне в нас явище. Але чую, за шибою йде розмова якась. Думаю, це хтось із урядовців говорить. Придивляюсь, прислухуюсь — ні! Не урядовці! Це таки книжки розбалакались. Шукаю за тими говорухами.

„Порадник молодій господарці" (читай: господині!) — слухаю... мовчить. Мовчать і інші, на яких як не „Держвидат", то „Радянський Селянин". Аж у куточку, в правого боку знайшов.

Стоять собі там дві книжечки: „Управа цукрового буряка" і... „Управа цукрового буряка", стоять і сваряться. Одна з них червона, друга чорнява. Каже червона до чорнявої:

— Посунься, галицька бідо, бо мені місця мало.

— А деж я буду, хіба під землю?!

— Про мене, провалюйся. Діри в небі не буде.

— А хібаж я не про те саме написана! — борониться галичанка.

— Тютю дурна. Річ не в тім, про що ти написана, але ким видана!

— „Сільським Господарем"!

— А я „Радянським Селянином" — он як!

— То чогож ти в Галичину пхаєшся? Маєш своїх радянських селян!

— Галицька тупоумність. У нас усе сколективізовано, значить, кому я там потрібна. А тут не те: і буряк садити навчиш і аґітку підпустиш. Бачиш: видавництво „Радянський Селянин". Цеж не на сміх, а на експорт. Нехай собі ваші „Діла", „Неділі", „Нові Часи" що хочуть виписують, коли я дістануся на село, тоді ніхто в колективізацію не повірить. А скільки дбайливости до селянина, коли такі книжки виходять. Але де тобі це зрозуміти, ти буржуазна лібералко.

„Управа цукрового буряка" — „Сільського Господаря" без слова посунулась, а „Управа цукрового буряка" — „Радянського Селянина" розперлася підспівуючи „Інтернаціонал".

Галактіон Чіпка.

Справа дорогових доплат духовенства.

На днях самбірський староста, як управитель тимчасового повітового виділу, розіслав обіжник з дати: Самбір 24. січня 1930 р. Повітовий Виділ ч. 185/30 до всіх парохів і адміністраторів парохій обох обрядів у самбірськім повіті.

У справі оподаткування католицького духовенства спеціяльними оплатами і доплатами дороговими на річ повітового самоврядування надіслав львівський воєвідський уряд при рескрипті з дня 7. січня 1930 р. Л. С. Ф. I/1. X. 1930 слідуюче виснення:

До всіх тимчасових повітових виділів на просторі воєвідства львівського і магістрату міста Львова. На численні запити у повищій справі заявляю по засягненні опінії Воєвідського Виділу і наспівшим опісля згідним з тією опінією авторитативним виясненням Міністерства Справ Внутрішніх, що прислугуюче католицькому духовенству з § 53. з. гром. з 1866 р. звільнення від громадських податків не торкається спеціяльних оплат дорогових на річ самоврядування. Погляд цей опирається на заключенні, що згадані оплати не є комунальними додатками до державних податків, ані самостійними податками, але одноразовим свідченням для покриття бюджетового дефіциту, повставшого з дорогових видатків, виміреним на основі закону з 10. грудня 1920 р. про будову й удержання публичних доріг (Д. З. Р. П. ч. 6) поз. 32, з р. 1921, який то закон звільнень катол. духовенства від таких зобовязань не передбачує. — Воєвода: Ґолуховський.

Вище наведене подається до відома всім парохіям у повіті з увагою, що внесені у повищій справі до Повітового Виділу просьби і представлення на звільнення приходств від заплати спеціяльних дорогових оплат не будуть від тепер розглядані і як не узасаднені останутъ без відповіди.

Рівночасно з тим обіжником одержали парохи візвання до заплати до 8 день залеглости з титулу не заплаченого у свому часі дорогового податку за рік 1928 і 1929.

Факт цей подаю до відома зогляду на статті, поміщені недавно в „Ділі", в яких успокоювано духовенство подаючи до відома, якраз протилежне, себто, що істнує обіжник до воєвідств, який забороняє Повітовим Виділам стягати дороговий податок від духовенства.

Іван Білинський, адвокат.

Оголошення до святочного числа „Діла“

яке вийде в значно збільшенім обемі і накладі в суботу дня 19. квітня ц. р. приймає Адміністрація „Діла“ від нинішного дня, найпізніше до четверга 17. квітня до год. 13.

Процес „Спілки Визволення України“.

Радіозвідомлення з дня 12. і 13. IV. ц. р.

В суботу пополудні на харківському процесі промовляв оборонець С. Єфремова і Чехівського. Один з оборонців назвав СВУ „многоголовим трупом політичної думки“ та накликав суддів призадуматись поважно над виданням присуду, бо безоглядні присуди „хай видають ті, у державі фашизму“ а комуністи повинні вживати „якнайм'якші засоби соціяльної оборони“. Далі оборонець покликується на слова Любченка, який сказав, що „радянська влада все була аж надто скора до помилування своїх ворогів“ та звертає увагу, що обвин. це культурні сили, які можуть бути використані в ріжних ділянках життя. Обвинувачені виконували накази уряду УНР, але в своїй роботі вони в ділянці культури були часто корисні для радвлади. В Академії Наук добрих сил було небагато, там було чимало легкодухів, а коли Любченко та Аматов підкреслювали великий розвиток культури за радянської влади, то в цьому розвитку має великі заслуги і неодин з обвинувачених, як от Дога та Іваниця.

Обвинувачені не вороги народу, і Ахматов сам говорив, що деякі з них стоять одною ногою за радянськім ґрунті, а другою ногою на контрреволюційнім. Навіть такі головні обвинувачені як Дурдуківський, тільки говорили про терор, а ніякого терористичного акту не виконали і тому суд повинен судити всіх якнайлагідніше.

Дня 13. говорили оборонці Гермайзе та інших. Оборонець Гермайзе в промові доказував, що процес цей незвичайно важний і від його висліду залежить немало і доля й авторітет радвлади. Читаючи виривки з зізнань Ганцова, оборонець доказував, що шовінізм СВУ це плід російської царської політики, яка давила український нарід і залишила досі в душі українців ненависть до Росії без огляду на те, якаб Росія не була. Та і ця ненависть виявилась тільки в розмовах, а не в чинах. Обвинувачені виховані в дусі ненависти до всякої Росії, прагнули самостійної України, це правда, але ніякої справді контрреволюційної акції їм не доказано.

Всі оборонці окрім одного говорять по російськи, тільки виривки з зізнань читаються по українськи.

Будівельна акція у Львові.

На ост. засіданні бюджетово-фінансової комісії ради м. Львова сен. *Децикевич* зясував надзв. бюджет на 1930-31 р. у сумі 8,510.000 зол. У бюджеті передбачені видатки на будову мешкальних домів і бараків для дельожованих у сумі 3,500.000 зол., дальша будова ґімназії ім. Кбр. Ядвиґи 600.000 зол., будова доріг і площ 1,250.000 зол., будова дому для невилічимих 550.000. Той бюджет ухвалили згідно з маґістратом у техн. комісією. Ухвалили взяти в Банку Кр. Господарства позичку 750.000 зол. на викінчення бльоку комірних домів при вул. Арцішевського та задержати податок від мешк. люксусу у дотеперішній висоті.

Міський комітет розбудови відбув під проводом урядн. комісаря Надольського перше ц. р. засідання. Приняли звіт із діяльности комітету за 1928 і 1929 р., розглянули реґулямін комітету, відібрали будів. кредит на дім ч. 22 при вул. 29. листопада, замінений на санаторію „Віта“. Подань у справі будів. кредиту вплинуло 130 на суму 17 міл. зол. (80 подань розпочатих уже будівель, а потрібно на них 10 міл. кредиту). Тому, що нема континґенту на той кредит, подань покищо не розглядатимуть. Прихильно полагодили 5 подань на будівлі, яких власники користали вже з будів. кредиту.

Арештували американську комуністку в Варшаві.

Варшавська поліція арештувала американську комуністку Клару Мерсель, а з нею секретаря професійного союзу кравців Манделя. Мерсель мала стрінутися з Марією Ковальською, делеґаткою жіночої секції комінтерну в Москві. Арештували теж Авр. Ґотліба, в якого найшли матриці відозв в українській мові та рахунки з 5 тисяч долярів, виданих ост. часами на аґітацію в Польщі.

Уліца увільнили.

Апеляційний суд оголосив присуд, яким уневажнює присуд окружного суду в Катовицях. Той присуд засуджував Уліца за проступок із 89. і 102 § закону про заг. обовязок військової служби на 5 місяців вязниці. Апеляційний суд увільнив Уліца від закиданого йому проступку. Кошти поступовання в І. і ІІ. інстанції поносить держ. скарб.

Опечатання „Сельробу-Єдности“.

У звязи із зліквідованим уже страйком в тартаці братів Ґредлів у Демні Вижній львівська поліція одержала відомости із слідч. уряду в Станиславові, що Сельроб-Єдність аґітує серед тамошніх тартакових робітників і що в секретаріяті Сельробу-Єдности при вул. Валовій ч. 14. видрукували на циклостилі летючки протидержавного змісту, що накликають до заг. страйку тартакових робітників. Львівська поліція перевела ревізію в секретаріяті та сконфіскувала летючки. Дня 12. квітня перевела ревізію вдруге та сконфіскувала відозви, що взивають до протидержавних виступів підчас сойм. виборів на Волині. Поліція забрала теж 2 циклостилі, машину до писання, ок. 3.000 летючок, приготовані до висилки відозви у справі 1. травня, матеріял, що свідчить про контакт Сельробу з комун. партією Польщі (резолюції, обіжники та звіти із засідань пленуму ЦК КПЗУ і ЦК КПП). Саме коли поліція переводила ревізію, почтар приніс почту. Поліція отворила її. Були це листи з Варшави, бюлетени „Червоної Помочі боєвикам у Польщі“ (Мопр), інструкції для уладжування масових голодівок і демонстрацій політ. вязнів. Матриці для відбивання відозв найшла поліція під збірником води в кльозеті. На основі вислідів ревізії поліція льокаль Сельробу-Єдности опечатала.

12 голосів урятувало Брюнінґів кабінет.

Дня 12. березня канцл. Брюнінґ заявив у райхстаґу, що уряд піддержує внесення проурядових партій про юнктім між аґрарною програмою та фінансовими предложеннями уряду. Уряд стоїть на становищі, що всі справи, про які райхстаґ має тепер ухвалити постанову, творять нероздільну цілість і що ухвала про охорону хліборобства не може ввійти в життя, коли парлямент не ухвалить фінансової програми. Колиб райхстаґ відкинув внесення про юнктім або бодай одну точку фін. програми, то уряд готов поробити зарядження, щоби перевести свою програму інакшим шляхом, ніж у парляменті.

У голосуванні внесення про юнктім приняли 217 голосами проти 205. Вкінці райхстаґ відкинув 222 голосами проти 209 внесення комуністів про висловлення заяви недовіря канцл. Брюнінґові.

У понеділок буде в райхстаґу 3. читання податк. і аґрарн. закону та закону про юнктім між обома згаданими законами. Колиб на засіданні були всі посли, тоді можлива є й невдача Брюнінґового уряду та прийшло би до розвязання райхстаґу. В ночі з суботи на неділю незнані люди вималювали фарбою на всіх брамах райхстаґу написи: „Смерть Йонґовому плянові“.

Зі спортового життя.

УКРАЇНА—ЯНІНА (Золочів) 1:0 (0:0).
ЧОРНІ ІІІ.—УКРАЇНА ІІ. 6:2 (3:1).

Другі з черги змагання за мистецтво А-кляси виграла Україна, яка виступила в тому самому складі, що мин. неділі, 1:0 і тимсамим здобула два дальші цінні пункти, маючи тепер провід у табелі мистецтв. У грі з Яніною мала Україна весь час незначну перевагу і немало т. зв. певних позицій до стрілу, одначе слабий напад української дружини не вмів їх використати. Яніна показалася доволі сильним противником, особливо певна оборона в неї. В України теж найпевніша оборона, слабша поміч, а найслабший напад. Одинокого ґоля стрілив у 5 мінуті другої половини Кобзяр по корнері Сича. Видців ок. 1.000 Судя п. Дудрик.

Друга дружина України (в дійсности грала більшість грачів з ІІІ. дружини) показалася супроти Чорних ІІІ. надто слабою. Оба ґолі для України стрілив Терлецький.

МИСТЕЦТВА КЛЯСИ А.

Львів. Польонія (Перем.)—Гасмонея 3:1 (1:1).
Львів. Лехія—Світезь 5:1 (1:1).
Стрий. Погонь І. Б. (Львів)— Погонь (Стрий) 3:1 (3:1).
Ряшів. Чорні І. Б.—Ресовія 6:3 (3:1).

ЛІҐОВІ ЗМАГАННЯ.

Львів. Краковія—Чорні 2:1 (0:0).
Краків. Варта—Висла 1:1 (1:0).
Варшава. Польонія—Варшавянка 3:0 (1:0).
Лодзь. ЛКС—Гарбарня 5:1 (3:1).
Катовиці. Леґія—Рух 1:1 (0:0).

Нова міська рада у Львові.

Є чутки, що прибічна рада м. Львова буде заступлена новою радою з повними правами давньої міської ради. До міської ради покличуть значну скількість осіб із давньої міської ради та теперішньої прибічної, а також і інші особи з ріжних політ. партій з титулом річевих кваліфікацій. Кажуть, що нова рада потреває кілька літ, аж до ухвалення нової виб. ординації м. Львова.

Після нападу на проф. Клапоущака.

Стан здоровля проф. Клапоущака, на якого мин. пятниці невислідженi молоді люди виконали напад, не є грізний. Рана на голові походить мабуть від удару боксером. Бляхарський термінатор Левіцький, що зловив напасників і при цьому був ранений в ногу, лежить у хірурґічнім відділі заг. шпиталю. Його відвідав заступник городського старости і керовник слідч. виділу держ. поліції. Вони подякували Левіцькому від імени влади та дали грошеву нагороду. Польські часописи пишуть, що напад не виконала УВО, а „зааранжувала його українська організація націоналістів у відплату за слідство, що його проф. Клапоущак вів як секретар ґімназії у звязи з інцидентом, що приключився в одній з кляс ґімназії при вул. Льва Сапіги дня 19. березня ц. р.“.

НОВИНКИ

— **Похорони бл. п. д-ра Льва Бачинського відбудуться в Станиславові в четвер дня 17 ц. м. в годині 3-ій по полудні.**

— **Зїзд б. ґміндівців.** З ініціятиви Комітету для здвигнення памятника на місці колишнього цвинтаря українських переселенців у Ґмінді відбудеться у Львові в половині червня ц. р. зїзд б. ґміндівців. На програму зїзду зложаться: рано в церкві св. Юра Служба Божа з панахидою за померших ґміндівців, а пополудні буде отворення зїзду, якого довершить голова Комітету, Преосв. д-р І. Бучко. Опісля намічені такі точки: реферат о. д-ра Конрада, спомини учасників, відповідні деклямації (рецитації), і закінчить реферат д-ра Ів. Німчука про справу українського памятника у Ґмінді. Речинець зїзду і його точна програма будуть устійнені в порозумінні з львівськими громадянами, б. ґміндівцями, в найближчих днях.

— **На живий театр** збирає від „Кооперат. Український Театр“ у Львові також п. С. Кордубівна.

— **Відкликаний розпорядок станиславівського владики.** Преосв. еп. Хомишин опублікував був у станиславівських „Епархіяльних Відомостях“ розпорядок, яким заборонив посвячувати паски і виводити гаївки під церквою підчас великодних свят. На просьбу численних делеґацій від сіл, Преосв. еп. Хомишин відкликав свій розпорядок.

— **Заборона стріляння підчас великодних свят.** Львівське воєвідство пригадує, що дня 25. ІІІ. 1929. видано розпорядок ч. 2817/29, яким заборонено всяке стріляння з якої небудь зброї підчас великодних свят. Заборонено також продавати на ту ціль вибухові матеріяли. За невиконання цего розпорядку передбачується кара 500 золотих або 14 днів арешту.

— **Смертний присуд у Ліді.** Гнат Врублевський у Ліді мав гарненьку служницю, з якою утримував ближчі зносини. Коли служниця завагітніла, Врублевський хотів за всяку ціну позбутись непотрібного клопоту і прогнав її з дому, даючи на дорогу аж 100 золотих. Але бідна служниця не хотіла і не могла покинути батька своєї дитини за 100 золотих. Тоді Врублевський випровадив її на поле і бритвою підрізав горло матері своєї дитини. Справа виявилась і Врублевський опинився перед судом, який на днях засудив злочинця на кару смерти через повішення.

— **Позір новики(чки)!** Отсею дорогою подаємо до відома ПТ. батькам новиків, що з припоручення Команди Уладу Новиків 15. КУУСП. Орден Залізної Остроги організує з початком липня ц. р. **Табор Новиків у Підлютім.** Приміщення в кімнатах будинку санаторії. Вожд Табору: о. А. Бучацький. Лікарська опіка запевнена. До Табору можуть їхати новики(чки) від 8—13 р. життя. Таборова оплата новиків 70 зол. платна в трьох ратах: І. рата 30. IV.; ІІ. рата 30. V.; ІІІ. рата 30. VI. ц. р. Для незгуртованих у пласт — нов. гуртках 85 зол. За зголошення уважається вплачення першої рати. Точніших інформацій удідиться зголошеним окремо. Зголошення до Табору слати на адресу: **Іван Кліщ,** студ. техн. Львів — Вулька 45. На відповідь залучити почт. значок. — **Капітула Ордену Залізної Остроги.**

— **Швайцарія проти алькоголю.** Дня 3. ц. м. у Швайцарії відбувся плебісцит у справі проекту закону, яким малоб обмежитись продукцію й продажу алькоголю. Новий закон заборонює навіть виріб напитків овочевих, якщо вони є призначені на продаж, а не для домашнього вжитку. Підчас плебісциту більшість горожан Швайцарії голосувала за обмеженням виробу й продажі алькоголю і закон цей ухвалено. Введення цього закону мало принести державі поважні доходи, які будуть призначені на фонд обезпечення на старість.

— **Діямнти за 400.000 долярів.** Стара 72-літня архикнягиня Марія Тереса післала до Америки нашийник з діямантів (одну низку) на продаж. Перший нашийник має 120 літ. Тому 120 літ французький цісар Наполеон збирав славні тоді діяманти по всьому світі. Зібравши таку низку діямантів, він подарував її своїй другій жінці, Марії Луізі, з Габсбургів. Як памятку з роду в рід мала тепер цей нашийник стара архикнягиня Марія Тереса і хотіла його продати в Америці, де є гроші на вибаги. Його оцінено на 400.000 долярів, але американець Тавсенд продав цю історичну дорогоцінність за 60.000, з чого 7.270 післав архикнягині, а решту взяв собі. Одначе тепер влада вмішалась до справи і шукає Тавсенда, а нашийник хоче віддати власниці.

— **Нюйорчани витрачують 25,000.000 долярів на ворожки.** Магік, муж науки, Джан Молголенд, що їздить з науковими викладами по ріжних містах Америки і вияснює хитрощі ворожбитів та ворожок, каже, що самі нюйорчани витрачують на них коло 25,000.000. Діється в цей спосіб, що легковірні люди залюбки йдуть до ворожок, а ці дають раду, як прийти до щастя. Опісля в якийсь загадочний спосіб приходять до таких людий ріжні особи, згадані ворожкою і запрошують легковірних на таємні наради в ціли осягнення щастя. Коли чоловік засмакував в тих фантазіях, ті обманці страшуть чоловіка доносом до його жінки, начеб він заходив у підозріле товариство і чоловік мусить викуплюватись перед доносом. З того обманці збивають великі капітали.

— **Любов це недуга,** так твердить французький лікар Поль Вівенель у найновішім творі „Недуга любови". Автор цеї книжки доказує, що первісні народи знали тільки змислову пристрасть, женились тільки з вирахування або на те, щоб мати дітей, а романтична любов це недуга, яка явилась в останніх століттях так як деякі інші недуги невідомі у давніх віках. Романтична любов це недуга організму, зглядно самого мозку, яка опановує людей найчастіше весною, так як запалення легенів чи туберкульоза, або катар носа загрожують організмові найчастіше в осені чи зимою. Поль Вівенель доказує, що істнують окремі „бацилі любови" так, як туберкульози. Ці бацилі ослаблюють волю людини, затемнюють свідомість, владу ума і через те залюблений стає іграшкою долі, випадків і пристрасти, так як людина, що через якусь іншу недугу тратить силу волі і свідомість. „Бацилі любови" викликають стан любови шляхом затроєння мозкових клітин. Неправдою є, що любов викликана красою чи чаром предмету любови, або духовими цінностями улюбленої істоти, бо на кожнім кроці бачимо випадки, що гарний чоловік, опанований бацилями любови, залюблюється в погану жінку, якої в іншім стані не хотів би бачити, а генії залюблювались нераз у першій ліпшій дурненькій гусочці. „Бацилі любови" опановують організм тільки на деякий час, так як бацилі тифу, тому мозок залюбленого виздоровівши, освідомляє собі фактичну вартість предмету любови і тому кожна любов кінчиться т. з. „розчаруванням", цебто видужанням після недуги. Тому автор твору не радить женитись у стані любови, бо недуга проминє і розчарування зруйнує щастя подружа.

— **Сучасна індійська література.** До Варшави приїхав молодий індійський вчений з табору Ґендія Радж Регарі Ляль Матур, який подав пресі відомости про найновішу індійську літературу. На його думку, найталановитіших письменників видала в теперішну добу Бенґалія. Письменник Раджа Раґ Моган Рой уважається тепер найкращим письменником із усіх, що пишуть бенґальським діялектом. Його вважають творцем модерної індійської прози. Велику популярність мають твори Банкія Чандри Чатерджія, якого повісти найбільш перекладаються в Европі. Його звуть індійським Вальтером Скоттом. Діялектом „Маґараті" пише Гарі Нараян Айт і Банкі Бату. Діялектом Мараті пише Наріян Вaман Тіляко і Кешаватас, талановиті поети, що зреформували вірші, надали поезії багато простоти й наблизили творчість до природности. Націоналістичний визвольний рух викликав велике зацікавлення рідною літературою та історією, а популярний поет Тіляко, автор „Ґітараґасії" став політичним вождом племени Маратів. Драматурґ Гарічандра з Бенаресу видав досі 175 драматичних творів і його вважають творцем сучасної драми. Але найбільш улюбленим є все ж письменник Рабіндранат Таґор. Разом зі збудженням націоналізму, в Індії будиться й велика літературна творчість та розвивається так буйно, як ніколи перед тим.

З судової салі.

За кольпортажу летючок.

Перед львівським судом присяглих відповідали 11. квітня В. Балицький, студ. університету та Вас. Гуцал, хлібороб, оба зі Слободи Зол. (пов. Бережани). Бережанська прокуратура обвинувачила їх за держ. зраду, якої допустилися поширюванням комуністичних летючок. Оба обвинувачені заперечили, начеб займалися комун. діяльністю, колиж переконалися, що летючки комуністичні, викинули їх. Присяглі судді заперечили питання про державну зраду (§ 58) і злочин збурення публичного спокою (§ 65), тому трибунал увільнив обвинувачених від вини та кари.

Ще про епільоґ справи проф. Томашівського проти „Діла".

У справі опублікованого в „Ділі" з 6. квітня ц. р. звіту з процесу проф. Томашівського проти нашого варшавського кореспондента п. І. Кедрида-Рудницького дістаємо від правного заступника проф. Том. адвоката д-ра Маріяна Глушкевича таке спростування:

Високоповажаний Пане Редактор! В ч. 77. часопису „Діло" з дня 6-го квітня 1930 у статті під заголовком „З судової салі", а підзаголовком „Епільоґ справи проф. Томашівського проти „Діла", поміщений був звіт з судової розправи у справі мойого мандата п. проф. д-ра Томашівського проти співробітника часопису „Діло" п. Івана Рудницького і відповідального редактора часопису „Рада" п. К. Личковського за обиду чести в пресі.

Звіт цей у дечому не відповідає правді, і тому отсим маю честь іменем п. проф. д-ра Томашівського, як його правозаступник, на основі припису § 19. пресового закону просити Вас. Високоповажаний Пане Редактор, не відмовитись помістити в найближчому числі часопису „Діло" слідуюче спростування:

1) Неправдою є, будьто би „свідків пп. проф. д-ра К. Студинського і д-ра В. Щурата суд допустив для переведення доказу правди, що в часі світової війни д-р Томашівський подав до австрійських властей донос на проф. М. Грушевського за нельояльність супроти держави, та що в цьому випадку д-ру Томашівському залежало на тому, щоби з доцента стати професором університету, саме на місце проф. Грушевського".

2) Натомісць правдою є, що на твердження щодо мнимої денунціяції проф. Томашівського на проф. М. Грушевського обжалований К. Личковський покликав свідків Ю. Федусевича, радника суду, (який, ставувши в суді заявив, що про справу нічого не знає і тому заступник обв. п. Личковського, за мовю, як заступника проф. Томашівського згодою, довав з цього свідка цофнув), та свідка п. проф. К. Студинського, який в іншій карній справі мойого мандата проти нього (чспр. U. IV. 1666/16 повітового суду у Львові), зложив був у суді заяву, що ніякого доносу на проф. Грушевського йому не закидає і „що заміти в справі наведені є впливом невірного зрозуміння змісту розмови зі свідками і переповідження тої розмови свідками приватному обвинителеви".

3) Правдою є дальше, що у звязку з безпідставним твердженням про мнимий „донос" мойого мандата на проф. Грушевського (як інкримінована стаття часопису „Рада" звала його) згідно з правдою і совістю, візвання, зложені без його ініціятиви, на візвання суду ні сам обв. п. К. Личковський ні його заступник на розправі зовсім не твердили, немов би „в цьому випадкові д-ру Томашівському залежало на тому, щоби з доцента стати професором університету, саме на місце проф. Грушевського", і суд на таку нестверджену обставину взагалі ніякого доказу не допустив.

4. Правдою є дальше, що п. проф. д-р В. Щурат на факт відносин проф. Томашівського до проф. Грушевського не був покликаний на свідка пп. обвинуваченими, отже і судом допущений не був, а був покликаний пп. обвинуваченими і допущений судом тільки на обставину, „що анкета в справі українського університету мала місце" і „на діяльність прив. обвин. в справі маючого оснуватись українського університету у Львові". (Гляди протокол розправи з 7. лютого 1930 до чспр. Пр. 139/29.).

5) Вкінці правдою є, що оба пп. обвинувачені на розправі 4. IV. 1930 не тільки зложили заяву того змісту, що „цофають усі особисто образливі вирази ужиті в інкримінованих статтях проти проф. д-ра Томашівського, але також, що проф. д-ра Томашівського за них перепрошують". (Гляди протокол розправи з 4. IV. 1930.).

Приймітъ, Високоповажаний Пане Редактор, вислови мойого правдивого поважання

д-р Маріян Глушкевич.

*

Від Редакції: На цьому місці не хочемо входити в дискусію з цим спростуванням. Зазначуємо тільки, що опублікований у „Ділі" звіт з розправи дістали ми від правного заступника п. І. Рудницького, пос. д-ра С. Біляка.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 12. квітня ц. р.: за масло експортове солене пріма по 5·10 зол.; за масло несолене бльокове 5·10 зол. за кільограм.; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·60 зол.; яйця копа 5·40 зол.

Тенденція цін за кордоном знижкова, в краю, з огляду на свята попит збільшений.

ОГОЛОШЕННЯ

ВИДАВАТИ ОЩАДНО

ось який повинен бути клич кожного горожанина

ВАЖНА НОВИНА ДЛЯ ВСІХ

1851 ЦІНА 1—2

ТАБЛИЧКИ НАЙЛІПШОЇ ЧОКОЛЯДИ G. G. LARDELLI

ДЕСЕРОВОЇ, МОЛОЧНОЇ, ГОРІХОВОЇ

ВАГИ НЕТТО 100 ГРАМІВ ВИНОСИТЬ ЛИШ ОДИН ЗОЛОТИЙ

Ген. Заст.: **D. H. R. Wertheim**, Варшава, Королівська 18.

Заст. на Галич. і Шлеск: **„Alliance"** Краків, Шевська 11.

Театри.

Великий Міський Театр:

Понеділок, 14. квітня, год. 7·30 веч. „Гарна Ґалятея" і балет „Подовецькі танці" та „Запрошення до танцю". Знижки важні.

Малий Міський Театр:

Понеділок, 14. квітня, год. 7·30 веч. „Пан Топаз". Знижки важні.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: Співець Парижа (Моріс Шевальє) і опера „Ловці жемчугів".
КАСІНО: Базар змислів. Гріх спокутує (Джан Джільберт).
КОЛЬОСЕИ: Вбийникова тайна. Комедії: Я тобі покажу; Пан і його слуга.
ЛЕВ: Соню, Соню, щастя моє! (Гарі Лідтке).
МАРУСЕНЬКА: Безборонне дівча (Род ля Рок). Гільтий.
ОАЗА: Князі на засланні.
ПАЛЯС: Звукова фільма: Мораль пані Дульської.
ПАН: Кеніґсмарк.
ПАСАЖ: Широзолотий плай. Тиждень Метро-Голдвин-Маєр. Амер. комедія.
ПРОМІНЬ: Життя і Муки Христа.
СТИЛЕВЕ: Дощ рож, або життя та чуда св. Тереси.
ФАТАМОРГАНА: Пречудна брехня Ніни Петровни (Бриг. Гельм).
ХИМЕРА: Дівчинка з балету (Клара Бов).
УТІХА: Люди без обличча (Гарі Піль).

Програма радіо.

Понеділок 14. IV. 1930.

ЛЬВІВ. 11·58 Сигнал часу, 12·10 Концерт грам. плит, 17·45 Легка музика, 18·45 Всячина, музика грамоф. плит, 19·25 Найновіші видавництва, 19·58 Сигнал часу, 20·05 Міжнародні Торги в Познані (відчит), 20·30 Вечірній концерт з Варшави, „Польська кров" оперетка Оск. Недбали (з Варшави), 22·00 „Психольоґічне джерело фільософії Ів. Кохановського" (фейл.), 22·15 Комунікати.

Вівторок 15. IV. 1930

Варшава (1411,7) 12·10 Ґрамофон. плити **Краків** (312,8) 17·45 Концерт з Варшави. **Гельсінгфорс** (221,4) 17·25 Скрипковий репітал. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Концерт солістів. **Льондон** (356,3) 20·45 Промова міністра Сновдена про новий бюджет. **Берлін** (418) 17·45 Скрипковий репітал. **Стокгольм** (436) 18·30 Радіоорхестра. **Лянгенберг** (473) 11·05 Радіоорхестра **Прага** (487) 16·30 Орхестра. **Брюссель** (509) 21·30 Симфонічний концерт. **Відень** (516,3) 15·30 Капеля Сольвінга. **Мюнхен** (533) 16·30 Радіотріо. **Будапешт** (550) Солісти. **Ленінград** (1000) 15·30 Концерт. **Харків** (1304) 20·00 Музична авдиція.

Середа 16. IV. 1930.

Варшава (1411,7) 16·45 Ґрамофонові плити **Краків** (312,8) Програма для дітей. **Гельсінгфорс** (221,4) 19·05 Шведський вечір. **Ляйпціґ** (259) 16·30 Радіоорхестра. **Льондон** (356,3) 13·40 Сунти Баха на віольончельо, грає Франк. **Берлін** (418) 19·00 Капеля Бернана. **Стокгольм** (436) 18·20 Радіоорхестра. **Рим** (441) 17·00 Концерт. **Лянгенберг** (473) 13·05 Радіоорхестра. **Прага** (487) 19·05 Ґрамофонові плити. **Мілано** (501) 19·15 Концерт. **Брюссель** (509) 19·30 Радіотріо. **Відень** (516,3) 19·55 Шведський вечір. **Мюнхен** (533) 20·00 Радіоорхестра. **Будапешт** (550) 17·20 Орхестра. **Ленінград** (1000) 17·00 Концерт. **Харків** (1304) 20·00 Оперова музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під управою Ів. Когутяка. 1843

Сколе:
Понеділок 14. 4. „Пташник з Тиролю".
Вівторок 15. 4. „Те що не бувало".

Синевідсько Вижне:
Середа 16. IV. „За Німан".
Неділя 20. IV. „Воскресення".
Понеділок 21. IV. „Ніч Несподіванок".
Вівторок 22. IV. „Гаркуша".
Середа 23. IV. „Пташник з Тиролю".
Четвер 24. IV. „Трійка Гільтаїв".

Філія Тов. „Учительська Громада" в Станиславові, влаштовує в травні та червні цього року двомісячний підготовчий курс до гімназії. Підготовлятиметься учнів до вступного іспиту до I-ої кл. гімназ. староклясичного типу та II—IV-ої кл. новоклясичного типу. Наука на курсі безплатна. Приміщення та харч за невеличкою оплатою. Зголошення слати на адресу: **Філія „Учительської Громади" в Станиславові, вул. Липова 44.** (українська гімназія). 1823 3—3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ТРУСКАВЕЦЬ ідеальний відпочинок через Свята!! Сезон від 1. квітня! Ціни знижені! Інформації письменні і телефонічні: „Заряд Здроййовий — Трускавець. 1854 1—2

ЕМЕРИТОВАНА учителька, самітна, глядає помешкання, покій і кухня, або два малі покої в Золочеві. Зголошення до „Діла" під В. Ж.

МЕБЛІ НА РАТИ! готівкові ціни, також тапіцеровані **меблі**, власного виробу — найдешевше в **Доротеум Льва Сапіги** 34. телеф 15·01. 44 36—?

ЛЕДІВНІ знамениті, чеські машинки до мороженого, на провінцію негайна висилка. — Рентшнер, вул. Леґіонів ч. 37. 1720 6—12

ДО КІНЦЯ шкільного року даватиму лекції середно-шкільникові (-чці) за позичку 200 зол. Адміністрація „Діла" під „Студент". 2—2

ЗАРУЧИТИСЬ можна легко! Перстень з 14 каратового золота коштує лиш 8 зол. — Г. Гутерман, Львів, вул. Сикстуська ч. 14. 1754 2—2

ВОРОХТА! **Вілля Черемшина!** Наталії Семанюкової від 1. мая 1930 р. поручає соняшні кімнати з цілим удержанням. 1816 3-3

ПІДГІРСЬКА парохія до заміни. Близші пояснення в парохіяльнім уряді в Підбережу п. Болехів. 1824 2—2

ПЕРШЕ **Українське Портретове Заведення** „Портретів фотографічних" **Левицького Карла**, артисти-маляра, Рудно, почта: Зимна-Вода (коло Львова). 1832 2—5

БІЖУТЕРІЮ, СРІБЛО, ГОДИННИКИ поручає дешево Домбровскі-Розважевскі Львів (Готель Жоржа) вул. Академічна ч. 2. Догідні услівя. 1856 13—2

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ І СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриланти, золото, срібло, плачу найвищі ціни. 1857 55

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

Львів, Листопада 30.

1206 Переслітлення Рентґеном.

ДЕНТИСТ

Роман ДАВИДОВИЧ

ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 24.

Лічення, пльомбування і виймання зубів без болю. Вставляє штучні зуби в золоті і каучуку найновійшою системою. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Години принять від 9—13 і 16—19.
1744 5—5

ШВАЙҐГОФЕРА Фортепяни, Пяніна :-: світової слави :-: **ГОФМАННА** знамениті віденські Пяніна, Гармонія. Ціни низькі. Догідні сплати. Довголітна фабрична гарантія. — Виключне заступництво: „MONIUSZKO", ЛЬВІВ, вул. Зіморовича, ч. 10. 1792 3—5

НА СВЯТА

НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР

ПОРЦЕЛЯНИ, КРИШТАЛІВ, КИТАЙСЬКОГО СРІБЛА ФРАГЕТА, АЛЬПАКА і пацьківських виробів поручає найдешевше фірма

Казимир Лєвіцкі

ЛЬВІВ, пл. Марійська, ч. 10.

1860 1—9

ПАМЯТАЙ Найтреваліші **панчохи, рукавички, скарпитки, трикотажі** купиш **найдешевше** в фірмі — — — — — — **„OLKA"** 1830 3-9 **Ринок ч. 35.** (побіч „Народної Торговлі")

НА СВЯТА! Поручає найліпші вудженини чисто вепрові, а спеціяльно **аграмські** шинки до краяння і варення

Карло Шипа,

вул. КРАКІВСЬКА, ч. 26.

ПЕРЕРОБЛЮЄ й ПОКРИВАЄ

Ковдри й матераци

в однім дні відомий

Маґазин постелі В. ІЖИЦЬКОГО

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 3.

1672 6—?

ФОРТЕПЯНИ, Пяніна, Ґрамофони, Плити.

Найбільший вибір. Догідні сплати.

КАІМ, Коперника 11.

1838 2—5

зол. 6·50 ГОДИННИК ANCRE зол. 6·50

швайцарський з гарантією тільки у **Б. ҐРИНБЕРҐА** ЛЬВІВ, Сикстуська 4.

1730 2—3

НА СВЯТА

найкраще приладите всяку їду, якщо всі потрібні припаси купуватимете тільки в найстаршій українській кооперативі

„НАРОДНА ТОРГОВЛЯ"

яка продає від року 1888 у своїх 24 склепах по більших містах:

споживчі товари — муку, дріжджі, цукор, порошки до печива, меди, сушені овочі і т. п.

кольоніяльні товари — риж, саго, горіхи, мігдали, родзинки, перець, ванілію, каву, чай, какао — та всякі інші.

ВИНА, РУМИ, КОНЯКИ та ОВОЧЕВІ НАПИТКИ.

Ціни вин залежно від якости:

	зол.		зол.
Полудневo тирольські ароматні	5·20— 5·60	Ренські	13·00—14·50
Австрійські	6·50—10·50	Угорські добірні з мaґнацьких виноградників	5·60— 7·50
Полудневo-італійські сильні	5·50— 6·50	Угорські „Самородні"	8·50—10·00
Найліпші французькі: фірми De Luze & Fils Bordeaux	6·00—10·00		

Детайлічних цінників просимо жадати в складах Н. Т.

1836 2—2

Ново відчинена робітня і продажа суконь і трикотажів **„Bon Marché"** площа МАРІЙСЬКА ч. 5. поручає найновіші моделі заграничні і краєві по найнижчих цінах. 1810 3-3

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.